

Aldata

PALAUTUSOSOITE:
Tapiolan
Reserviupseerit
Valkjärventie 1
02130 ESPOO

osoitetarra

GONA

GONA - AINA JOHDOSSA

ESPOON RESERVIN TIEDOTUSLEHTI

I / 2003

NÄIN PUOLUSTAA NORJA

PADASJOELLA KISAAMASSA

KESÄÄ KOHTI MARSSIKUNTOON

30 ASTEEN PAKKASESSA HIKOILLEN

**TAPIOLAN RESERVIUPSEERIT RY
ESPOON RESERVILÄISET RY
ESPOON MAANPUOLUSTUSNAISET RY**

TOIMINTAKALENTERI

Kalenteriin on koottu omat tapahtumamme sekä parhaimmista muiden tapahtumista. Seuraa Helsingin Reservin Sanomista kaikkien kerhojen tarjontaa, jokainen tapahtuma on tarkoitettu vapaasti kenelle tahansa maanpuolustuksesta kiinnostuneelle.

Lisätietoja, yhteystiedot sekä paljon juttuja tapahtumista löydät seuraavilta kotisivuilta:

www.taru.pp.fi www.nic.fi/~eskapat www.mpkry.fi

Taru+ESR+EMPN - Espoon paikallisosasto - Maanpuolustuskoulutus ry

GONA -Toimitus:

Arto Pulkki Heikki Valkonen
Perttu Salonen Kimmo Karinen
Juha Tikkanen Erkki Stenman

Kuvat: Heikki Valkonen, Mikko Lantz
Piirroukset: Heikki Valkonen, Erkki Stenman

Painos: 1400 kpl
Osoite: Tapiolan Reserviupseerit ry
Valkjärventie 1, 02130 Espoo
E-mail: toimisto@taru.pp.fi
Kotisivu: www.taru.pp.fi

Puhelin ja fax toimitilaan 09 - 455 7905
Pelastuspalvelu 0500 - 389 850 / Erkki Stenman
0500 - 628 797 / Ari Haavisto

SISÄLTÖ:

Toimintakalenteri	3
Pääkirjoitus	4
Kerhopalstat	6
Kesäyön marssi	10
Heimevernet - Norjassa	12
Padasjoella sivakoimassa	14
Lapissa hiihtovaeltamassa	19
Valistusupseeri	25
Havumiekka	29

Nro **Aineisto** **Ilmestyy**
II/2003 01.08.2003 16.08.

Kannen kuva: Jalkaväen taistelija parhaimmillaan Padasjoen hangilla

HUHTIKUU

27.04. Veteraanipäivä. Lipunnosto 9.30, Tapiolan kulttuurikeskus. Yleisötapahtuma klo 13.00 veteraanimuistomerkillä, Espoon keskusta. - Jussi Hyvärinen

TOUKOKUU

17.5. Kaatuneitten muistopäivä

KESÄKUU

4.6 Puolustusvoimain lippujuhlan päivä
13-13.6 Tuusulan Kesäyön marssi - Kimmo Karinen

HEINÄKUU

4.-6.7. Salpalinjaella Luumäki-Miehikkälä - Perttu Salonen

ELOKUU

7-10.8. Padasjoen kesäpäivät. Turvallisen ampujan kurssi ja SRA -kilpailut

SYYSKUU

6.9 TAPIOLAJUHLA, Tapiola 50V - Arto Pulkki

Tapiolan Reserviupseerit ry

YHDESSÄ - ETEENPÄIN!

Tunnetun konsernijohtajan mukaan sotilas- ja siviilijohtaminen on hyvin samankaltaista. Voittaakseen on johtajan joukkoineen syöksyttävä vauhdilla eteenpäin, mutta aina välillä on pysähdyttävä, huudettava alijohtajat kokoon, levitettävä kartta ja selostettava mitä on tehty, missä ollaan nyt ja mikä on seuraava tavoite.

Vuosi 2002 oli toiminnan vuosi: monien tapahtumien ja moninaisen toiminnan ansiosta Tapiolan Reserviupseerit saavuttivat 3. sijan vertailtaessa Reserviupseeriliiton eri yhdistysten toimintaa. Vuoden toiminnan kulminaatiopiste oli loppuvuonna järjestetty jäsenhankintakampanja, jonka ansiosta yhdistyksemme jäsenmäärä on kasvanut jo lähes sadalla uudella jäsenellä. Sotilaskoulutuksen ja perinnetyön lisäksi Tarun jäsenet ovat osallistuneet myös erittäin aktiivisesti tulevan reservin päällystön jatko- ja täydennyskoulutusjärjestelmän suunnitteluun. Merkittävä määrä tähän erittäin tärkeään työhön RUL:n puolelta osallistuneista henkilöistä on ollut Tarun jäseniä. Tämä ei ole mikään ihme, kun ottaa huomioon jäsentemme pitkät perinteet vapaaehtoisessa sotilaskoulutuksessa, Tarun jäsenten määrän RUL:n koulustoimikunnassa ja sen, että jokainen RUL:n ja MPK ry:n lippulaivan, eli Kriisi- ja Sotilasjohtamisen Internaattikurssin, neljästä johtajasta on ollut Tarun jäseniä. Työ pääesikunnassa on nyt edennyt siihen pisteeseen, että voimme odottaa käytännön toimia jo ensi vuonna. Silloin tuleekin kuluneeksi tasan 60 vuotta siitä, kun reservin päällystön vapaaehtoinen koulutusjärjestelmä, eli Suojeluskuntain päällystökoulutus, jouduttiin ajamaan alas.

Vuosi 2003 on reserviläisliikunnan vuosi. Reservin johtajille oma fyysinen kunto on erittäin tärkeä asia ja sen ylläpitäminen on syytä ottaa vakavasti. Ihmisten johtamisen taidoilla tai sotilasammattitaidolla ei ole mitään merkitystä, jos joukon johtajan fyysinen toimintakyky pettää. Vuoden aikana tullaan järjestämään runsaasti liikuntatapahtumia - osallistu ja ota myös kaverisi mukaan!

HUOM. MUISTA MAKSAA JÄSENMAKSUSI!

Kaikki isänmaan puolesta,

Ltn Arto Pulkki
Tapiolan Reserviupseerit ry

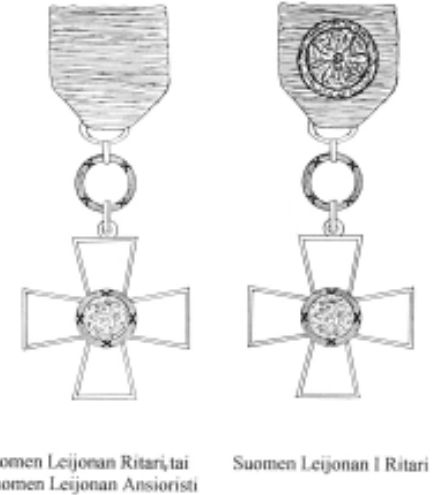
ITSENÄISYYSPÄIVÄNÄ 6.12.2002 KANSALAIKUNNOSTA JA ANSIOISTA HUOMIOITUJA YHDISTYSTEMME JÄSENIÄ

KUNNIAMERKEIN MUISTETTUJA:

Ltn Pentti Sippi SL IR
Ylil Jukka Soikkeli SLR

YLENNETTYJÄ:

Kari Litja	kapteeniksi
Tuomas Hölsä	yliluutnantiksi
Arto Auruksenaho	sotilasmestariksi
Tapio Korkala	sotilasmestariksi
Aki Puurunen	luutnantiksi
Erkki Rautoma	luutnantiksi
Kimmo Karinen	vääpeliksi
Tuomo Niemi	vääpeliksi
Eero Kurjenniemi	kersantiksi
Martti Leisti	kersantiksi
Ari Haavisto	alikersantiksi

TULEVAA VAPEPAN KOULUTUSTA

12-13.4	GPS-koulutus	Jarmo Hollstein	pt. 129 3510, 0400 465 162
24-25.5.	Vapepa viikonloppu	Jarmo Hollstein	
6-7.9.	ÖLJY-2003 harjoitus	Jarmo Hollstein	
20-21.9.	Etsintäkurssi	Jarmo Hollstein	
20-21.9.	Viestikurssi	Jarmo Hollstein	
10-12.10.	Vapaaehtoisjoukon johtaminen. Johtoryhmä.	Hyrylä	MPK ry

Espoon Reserviläiset ry

Tervehdys kaikille Espoon Reserviläisten jäsenille!

Vuosi 2003 on alkanut maailmanpoliittisesti vakavissa merkeissä. Persianlahti on jälleen roihautanut liekkiä lähes 10 vuoden tauon jälkeen. Vaikka tapahtumat ovatkin melko kaukana Suomen rajoista, on meidän silti syytä tarkkailla ympäristöämme.

Vastuuntuntoinen suomalainen reserviläinen huolehtii paitsi itsestään, myös lähimmäisistään. Reserviläiskuntoa ja maanpuolustustaitoja voi päivittää erinomaisesti esim. Maanpuolustuskoulutus (MPK) ry:n kursseilla. Myös Espoon paikallisosasto tarjoaa reipasta maanpuolustustoimintaa.

ESR:n kevätkokous pidettiin 18.2. Innopolin klubisaunalla. Muodollisten asioiden lisäksi Helsingin Reserviläispiiriin puheenjohtaja Erkki Andersson kertoi piiriin kuulumisista sekä muistakin suuntaviivoista laajemmalti koko reserviläiskentässä. Ilahduttavaa oli todeta jäsenten runsas osanotto illanviettoon. Mukana oli myös uusia jäseniä.

MUISTA MAKSAA JÄSENMAKSUSI!

Tänä vuonna piiri järjestää jäsenmäärän kehitykseen liittyvän kilpailun, jossa yhdistyksille maksetaan ylimääräistä tukea maksaneiden jäsenten mukaisesti. Ylimääräistä tukea tulee heti kun jäsenmäärä ylittää edellisen vuoden jäsenmäärän. Lisäporkkanana on vielä että tuki maksetaan kaksinkertaisena jos ylistys tapahtuu ennen kesää. Tästä syystä muista maksaa jäsenmaksusi ajoissa ja vielä parempi jos saat vielä houkutelua kaverisikin mukaan toimintaan. Näin olet osaltasi antamassa lisäedellytyksiä toimintaamme ja tukemassa yhteistä maanpuolustusta vaikka et itse pääsisikään aina mukaan tilaisuuksiin.

PROSENTTIAMMUNTA

Reserviläisurheiluliitto järjestää ns. prosenttiammuntakilpailun myös tänäkin vuonna. Säännöt ovat yksinkertaiset: kun osallistut ammuntoihin, niin ilmoita siitä meidän ampumavastavallemme jorma.tikkanen@sanoma.fi (0400-845 747). Jokaisesta jäsenestä hyväksytään yksi ampumasuorite.

Yhteystiedot: espoo@helresp.fi, Puheenjohtaja Kimmo Karinen (050-550 0337 kimmo.karinen@hut.fi), Sihteeri ja VaPePa-yhteydet Ari Haavisto (0500-628 797 Ari.Haavisto@hut.fi), Tiedotusvastaava & 1.Varapj. Perttu Salonen (040-826 0199)

Espoon Maanpuolustusnaiset ry

Kuukausikokoukset keväällä 2003

Huhtikuu: Vuoden 2003 ensimmäisen jäsentiedotteen mukaan Espoon Maanpuolustusnaiset tutustuisivat 9.4.2003 Helsingin Väestösuojelumuseoon, mutta k.o. tutustumiskäynti on siirretty syksyyn, koska samana iltana on Naisten Valmiusliitto ry:n Helsingin Alueneuvottelukunnan päävarainkeruutapahtuma. Katso tarkemmin alla!

Toukokuu: Teemme kevätretken sotakamreeri Pertti Parvion maatilalle Espoon Nuuksioon keskiviikkona 14.5.2002 klo 18 alkaen. Pertti Parvio on kerännyt vaimonsa kanssa viime sotien aikaisia ilmatorjunta-aseita, muita sotien aikaisia tarvikkeita ja maatilan työkaluja omaan kotimuseoonsa. Saamme myös nauttia kenttäkeittiökahvista tai -ruokailusta. Lähdemme Tapiola Gardenin edestä klo 17.00 omilla autoilla. Ilmoittaudu Elsi Tuomiselle.

Sotaveteraanikeräys

Naisten Valmiusliitto ry kerää varoja sotaveteraaneille Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kanssa 1.3.-30.6.2003. Suomen Maanpuolustusnaisten Liitto ry Naisten Valmiusliitto ry:n jäsenenä osallistuu keräykseen. Espoon maanpuolustusnaisena voit osallistua keräykseen monella eri tavalla:

- Tempaamme perjantaina 25.4. ja lauantaina 26.4. lippailla ja listoilla espoolaisissa liikekeskuksissa, Sellossa ja Isossa Omenassa. Ilmoittudu Elsi Tuomiselle.
- Voit kerätä myös muulloin lippailla tai listoilla. Alueet on jaettu yhdistysten ym. tahojen kesken. Tiedustele keräysalueita Elsi Tuomiselta.
- Osallistu muinaispukujen muotinäytökseen 9.4.2003. Myy lippuja tilaisuuteen ystäville ja tuttavillesi. Lippuja saat Elsi Tuomiselta.

Espoon Maanpuolustusnaiset ry:n hallituksen yhteystiedot:

Nimi, tehtävä	Puhelin	Sähköposti	Osoite
Elsi Tuominen, pj	040 718 5907	elsi.tuominen@iki.fi	Latvatie 2 F, 02710 ESPOO
Tuula Hannuksela, vpj	802 2497	tuula.hannuksela@hoyryveturimatkat1009.fi	
Kaisu Harala	412 3142	kaisu.harala@kolumbus.fi	
Maire Härus	462 704		
Annikki Salminen	050 560 4984		
Anita Salojärvi	460 230		

Espoon-Kauniaisten Paikallisosasto

Kurssikalenteri B 2003

10.04	Paikallisosastoilta venäläiset miinat	Heikki Simola
24.4	Miinavammojen ensiapu	Ulla Lundqvist
26.04-27.04	PaikVartk kohteensuojaus VEH kaikki	Harri Ruotsalainen
26.04-27.04	Opiskelijan Turvakurssi	Seppo Sonkeri
27.04	Kansallinen Veteraanipäivä	Heikki Simola
10.05-11.05	Miinanraivausharjoitus	Kai Haatainen
11.05.	Sotilaalliset perustaidot Miinat	Heidi Eronen
18.05	Maastomarssi II	Juha Matikainen
22.05.	Ammunnan teemailta	Jari Niemilä
31.5.-1.06.	VK:n kohd. Ampumaleiri 91103114/0404 02 13020	Veijo Rautio
04.06	Pv:n Lippujuhla (avoin)	Heikki Simola
14.06.-15.06.	Ampumarjoitus II	Veijo Rautio
23.8-24.08.	Jjoht/rjohtkurssi (Santahamina)	Tuure Tuunanen

YHTEYSHENKILÖT

Päällikkö	Majuri Heikki Simola	050 549 5277	heikki.simola@luukku.com
Apulaispäällikkö	Kapt Kai Haatainen	040 748 7099	kai.haatainen@milnet.fi
EspPaikK:n päällikkö	Kapt Harri Ruotsalainen	050 526 4848	harri.ruotsalainen@sci.fi
Koulutusupseeri	Ltn Laura Tiilikainen	040 563 3169	laura.tiilikainen@iki.fi
Ampumapuseeri	Kers Veijo Rautio	040-555 8165	veijo.rautio@helsinki.fi
Tiedotusvastaava	Hannu Koponen	040 745 2326	hannu.koponen@icenet.fi
TstoR:n johtaja	Juha Matikainen	050-597 7139	juha.matikainen@vero.fi
Naisten yhteyshenkilö	Elsi Tuominen	040 718 5907	elsi.tuominen@iki.fi

Kotisivut: <http://www.nic.fi/~eskapat>
Sähköposti: eskapat@nic.fi
PAT-toimiston puhelin: (09) 412 8498
PAT-toimiston fax: (09) 884 5128

VAPAAEHTOINEN PELASTUSPALVELU

Vuodenvaihteen kolme ensimmäistä Vapepan hälytystä tuli Jorvin sairaalaan. Kahdessa tapauksessa etsittävä löytyi sairaalan sisältä. Poliisi on nyt kehottanut sairaalaa tehostamaan omaa sisäistä etsintäjärjestelmäänsä.

30.11.02 JORVIN SAIRAALA. Kello 16,39 poliisi sai ilmoituksen Jorvin sairaalasta, että vuonna 1922 syntynyt potilas oli kadoksissa. 17.24 hälytys välitettiin Vapepalle, jolta pyydettiin kuusi auttajaa etsintöihin. Puolen tunnin kuluttua etsittävä löytyi lukkojen takaa lastenosastolta.

30.12.2002 JORVIN SAIRAALA. Poliisi hälytti Espoon Vapepan illalla klo 21.32. Keski-ikäinen potilas oli kadonnut sairaalasta erittäin kevyesti pukeutuneena. Ulkona oli pakkasta 23 astetta. Tunnin kuluessa hälytyksestä paikalla oli 19 vapaaehtoista etsijää, joista eräs havaitsi etsittävän kello 22.35.

2-3.1.2003 JORVIN SAIRAALA. Kello 21.19 poliisi hälytti Vapepan taas Jorviin. Jälleen keski-ikäinen potilas oli kadoksissa. Viimeisin havainto hänestä oli sairaalan vaatteissa. Etsintähelikopteri lämpökameroineen saapui kello 22.30. Espoon Vapepan väkeä osallistui etsintään 44 henkilöä ja muutamia koiria. Ulkona oli pakkasta 22 astetta. Etsittävä löytyi sairaalan sisältä kellon näyttäessä 02.23.

16.1.2003 LAURINLAHTI. 1940-luvun alkupuolella syntynyt nainen katosi kotoaan tiistai-iltana. Keskiviikkona kello 19 aikoihin poliisi hälytti Espoon Vapepan torstaiaamuksi toimii. Etsittävä löytyi vähän jälkeen kello 11 menehtyneenä kotinsa läheisyydestä.

7-8.2.2003 SUOMENOJA. Perjantaina Espoon Vapepa sai hälytyksen Kaitaalle kellon näyttäessä varttia vailla kolme iltapäivällä. Vapaaehtoiset kutsuttiin etsimään alle 50-vuotiasta kadoksissa olevaa henkilöä. Alueella oli lämpökamera-helikopteri. 24 vapaaehtoista saapui Suomenojan venesatamaan. Etsintä päättyi siltä päivältä vähän ennen kello 20 tuloksettomana. Seuraavana aamuna jatkettiin ja päivän mittaan paikalla oli kaikkiaan 91 vapaaehtoista. Etsintä lopetettiin auringon laskiessa kello 16.50 tuloksettomana. Kolmen viikon kuluttua henkilö löytyi etsintäalueidemme ulkopuolelta menehtyneenä.

10-11.3.2003 LUUKKI. Maanantai-iltana tuli hälytys kello 19 jälkeen. Luukin alueella oli itsetuhoisia ajatuksia kertoillut keski-ikäinen henkilö poistunut kotoaan. Vapaaehtoiset kokoontuivat jo perinteisellä ”Takkulan Baarilla”, jonne saapui kaikkiaan 78 auttamishaluista lähimmäistä. Etsintä lopetettiin tuloksettomana puoli kolmen aikaan aamulla. Etsittävä käveli kohta tämän jälkeen kello 02.40 kotiinsa vahvassa lääketokkurassa.

Erkki Stenman

KUNTOA KOHOTTAMASSA

Toukokuun viimeisenä viikonloppuna marssittiin Tuusulassa taasen kerran Suomen suvessa. Sää suosi viidettä Kesäyön marssia, jossa koettiin liikunnallisia elämyksiä kesäyön hämärässä. Perjantai illan ja lauantain kestäneeseen tapahtumaan osallistui yli kahdeksansataa kuntoilijaa.

Perjantaina 31.5.2002 suunnisti suuri joukko ihmisiä kohti Tuusulan urheilukeskusta, josta perinteinen Kesäyön marssi starttasi matkaansa. Marssiin sisältyi perjantain ja lauantain aikana suoritettavat marssiosuudet joko 15 tai 30 km. Valittavana oli neljä sarjaa: yksittäiset henkilöt, sauvakävelijät, siviili- tai sotilasjoukkueet. Siviilisarjoissa varustus oli vapaa, mutta sotilassarjassa pakollisena varustuksen oli maastopuku, vähintään 10 kg painava kantamus, varsikengät tai saappaat ja lakki tai baretti. Sotilassarjalaiset marssivat molempina päivinä 30 km. Muille matkat olivat vapaavalintaiset.

Tapahtuman suojelija puolustusvoimain komentaja amiraali Juhani Kaskeala avasi marssin klo 18.40 ja lähti myös ensimmäisten joukossa taipaleelle. Kolmen hengen testiryhmämme taivalsi sekä perjantaina ja lauantaina 15 km. Perjantain reitti kulki urheilukeskuksesta Tuusulan keskustan läpi Helsingintien länsipuolelle Mikkolan, Lahelanrinteen ja Ristikivenmäen kautta Rusutjärven rantaan huoltoalueelle, jossa matkaa oli takana jo 10 km. Huollossa oli tarjolla mm. juotavaa, näykkileipää, suolakurkkuja ja hedelmiä. Pienen täydennyspaussin jälkeen matka jatkui kohti Hyvinkääntietä ja Koskenmäkeä, jossa 30 km:n marssijoiden tie erkani lyhyemmästä reitistä, joka kulki suorinta tietä kohti lähtöpaikkaa. Maalissa marssijoita odotti ilta-/yöpala sekä majoitusalueelle pystytetyt nelisenkymmentä puolijoukkuealuetta.

Yöllä uni maittoi vaikka joukkueita saapui tasaisena virtana aina aamyöyn tunneille saakka. Aamulla urinko paistoi ja teltoista kömpi enemmän tai vähemmän paikat jäykkinä olevia miehiä ja naisia valmistautumaan lauantain urakkaan. Ensimmäiset marssijat starttasivat puolen päivän aikaan kohti Tuusulanjärveä. Reitti kulki kansallismaisemassa. Taakse jäivät Aleksis Kiven kuolinpirtti ja Halosenniemi kuin Lottamuseo ja Taistelukoulu. 30 km reitti kiersi koko järven, mutta 15 km reitti kaarsi Tuomaalan kylän kohdalla kohti Järvenpäätietä ja kulki sen vartta pitkin takaisin urheilukeskukseen, jossa marssitoimikunnan puheenjohtaja kenraalimajuri Kalervo Sipi otti marssijat vastaan ja ojensi heille diplomit sekä osallistujamitalit.

Marssin aikana osallistujista pidettiin hyvää huolta. Huoltoalueilla oli tarjolla neste- ja ruokatäydennyksen lisäksi 'hotellihelpotus' sekä ensiapupiste, jossa varusmieslääkintämiehet huolsivat mm. marssijoiden rakkoisia jalkoja. Paikalla oli myös lääkäri. Huoltoalueita oli 10 ja 20 kilometrin kohdalla. Näiden lisäksi oli huoltopisteitä 5, 15 ja 25 kilometrin kohdalla. Näistä sai nestetäydennystä. Lisäksi ambulanssi päivysti koko marssin ajan.

Marssiin osallistuvat joukkueet saivat osallistua myös sunnuntaina järjestettyyn marssilaulukilpailuun. Lähdön jälkeen moni ryhmä kajauttikin komeasti marssin tahtiin. Ohjelmistossa oli perinteisiä suomalaisia sotilasmarsseja mm. Sillanpään marssilaulu.

Marssi oli kokemisen arvoinen ja varsinkin 15 + 15 km matkan pystyi taivaltamaan ilman mitään erityistä etukäteisharjoittelua. Matkaan meni molempina päivinä noin 3 tuntia, kun ei pitänyt erityistä kiirettä. Varustuksena ryhmällämme oli maastopuku, varsi-/vaelluskengät, lippalakki ja pieni reppu, jossa oli mm. juotavaa. Nestettä kului molempina päivinä runsaasti, sillä aurinko paistoi koko marssin ajan pilvettömältä taivaalta.

Lisää tapahtumasta löytyy netistä sivulta 'www.mil.fi/kesayonmarssi'. Seuraavan kerran marssi järjestetään 13.-14.6.2003

Suosittelen muillekin tapahtumaa ja ensi kerralla uudelleen mukaan(?)...
Vääp. Kimmo Karinen

'Kodin turvaa' muualla - miksi ei myös meillä?

Uudessa sarjassa esitellään muutamalla sanalla neljän maan vapaaehtoista maanpuolustusta: Norjan, Ruotsin, Sveitsin ja USA:n. Kirjoitukset perustuvat Maanpuolustuskieltojen liitto ry:n Turvallisuuspolitiikan seminaariin 2003, joka pidettiin 8.2.2003 Santahaminassa. Seminaarissa esitykset piti kunkin maan sotilasasiamies.

Osa 1. Kodinturva Norjassa: Heimevernet Overalt – alltid

Norjan eduskunta päätti 6.12.1946 perustaa kodinturvajoukot vastarintaliikkeen pohjalta 15.4.1944 Lontoossa tehdyn esityksen mukaisesti. Nykyään järjestelmä kattaa koko valtakunnan alueen ja sillä on voimakas poliittinen tuki. Kodinturva on osa Norjan puolustusvoimia joka jakaantuu siten neljään osa-alueeseen: maavoimiin, ilmavoimiin, merivoimiin ja kodinturvaan. Kodinturvan organisaatiolle on määritelty tehtäviä sekä rauhan että kriisin ajalle. Tehtäviä ovat mm. liikenteen ja viestiliikenteen turvaaminen, etsinnät (=VaPePA) sekä luonnonkatastrofien sattuessa yleinen auttaminen.

Valtakunta on jaettu 18 piiriin (vastaa prikaatia), 102 lohkoon (pataljoona) ja 504 alueeseen (komppania). Järjestelmän tavoitteena on saada neljässä tunnissa 70 % vahvuudesta liikkeelle, joka on 83 000 henkeä (88,3 % maajoukot, 6,3 % merijoukot ja 5,4 % ilmajoukot).

Pääosa jäsenistöstä on asevelvollisia, mutta mukaan on hyväksytty myös armeijaa-käymättömiä n. 6000 henkeä. Miehistön koulutus kestää 6 kuukautta. Suurin osa päällystöstä on vakinaisessa palveluksessa. Kodinturvalla on myös erikoisjoukkoja, jotka ovat erikoistuneet mm. henkilöturvallisuuteen. Sitouduttuaan kodinturvaan päällystön on osallistuttava harjoituksiin vuodessa noin kahdeksan ja miehistön noin viiden päivän ajan.

Kodinturvalla on oma myös nuoriso-osasto, jonka vahvuus on 1750. Nuoriso-osastolaiset ovat iältään 16-21 vuotiaita, ja 21,5 % heistä on tyttöjä. Osaston tehtävänä on mm. rekrytoida uusia jäseniä kodinturvaan sekä puolustusvoimiin.

Henkilökohtainen ase sekä muu varustus säilytetään kotona. Aseena on joko AG-3 automaattikivääri tai MP-5 konepistooli. Muutaman itsemurhatapausten vuoksi nykyään aseiden iskurit pidetään paikallisjohtajan hallussa yksikön varastossa. Joukko-kohtaiseen varustukseen kuuluu mm. MG-3 konekivääri, M-72 sinko, 84 mm RFK Carl Gustav -sanko, Barrett 12,7 mm tarkkuuskivääri, käsikranaatteja ja muita räjähteitä.

Kodinturvalla on siis pitkät perinteet norjalaisessa yhteiskunnassa ja se on vakiinnuttanut paikkansa tärkeänä osana Norjan maanpuolustusorganisaatiota.

Esitelmän pitäjänä toimi Norjan sotilasasiamies eversti Ivar Viddal.

Vääpeli Kimmo Karinen

Kuvat ja lisätietoja osoitteesta:
<http://www.mil.no>

TULIMME RUUDINKÄRYSSÄ

Padasjoen perinteisillä talvipäivillä tapahtui muutakin kuin sunnuntainen SRA-kisaaminen. Perjantaina aloitettiin saunalla, lauantaina ampumaradoilla omilla ammunnoilla ja ilta päättyi saunaan taikka toisilla korpeen.

Pimeällä järven jäällä kuuluu kohahdus ja pian puiden latvojen takaa ilmestyy tumma varjo yötaivasta vasten. Ukkometso nousi siivilleen hiihtopartion säikäyttämänä. Hiihto jatkuu reitin sukeltaessa pian metsän kätköihin, seuraillen leveää ojaa, joka kapenee pikkuhiljaa mitä pidemmälle edetään.

Pimeässä erottuu ladun vieressä tumma läikkä, joka paljastuu viimeistään siinä vaiheessa avannoksi, kun jää peittää hiihtäjän alla ja sukset uppoavat jään alle. Tilanne vakautetaan olemalla hievahtamatta hankalassa asennossa, kunnes rinkka tiputetaan toiselle penkalle turvaan. Suksetkin saadaan sätkittyä jään päälle ja jalat sulan samalle puolelle. On siirryttävä turvalliseen, mutta hankalaan kuusiryteikköön.

Tavoiteltu tieura löytyy rinteen päältä, tai ainakin niin luultiin kunnes tie loppui mökin pihaan. Oikea ura meni aivan samaan suuntaan, mutta harjanteen toisella puolella. Koska hiki oli jo saavutettu ja parhaat voimat ähistry metrisessä hangessa, päätimme siirtyä majoitukseen. Sopivan suojaisa paikka löytyi isosta kuusikosta.

Laavu pystyyn, pienet tunnelmatulet loimuamaan ja kokkaamaan itämaista juhla-ateriaa. Suikaleporsasta, nuudeleita sekä tulista kastiketta vahvennettuna parilla sipulilla. Puolessa välissä ateriaa tulivat lautasen reunat jo näkyviin. Tämän päälle maittoikin jo makuuasento.

Yö kului erittäin rauhallisesti lämpimissä talvimakuupusseissa ja kunnon makuualustan päällä. Alla hohkava lumi ei saanut häirittyä tasaista tuhua tai hillittyä kuorsausta, jota todistamassa olivat vain metsän eläimet.

Aamulla muutama pakkasaste piti näpit kovilla, sillä koko ajan piti touhuta jonkin kylmän ja kostea tavaran kanssa. Trangia paistoi taas lihaa evääksi. Tällä kertaa silavaa kolmella munalla, per naama. Päälle teetä pari kuksallista ja leiri kasaan, rinkat selkään, sukset jalkaan ja taipaleelle.

Suuntasimme lyhintä reittiä kohti Padasjoen koulutuskeskusta tarpoen upottavassa lumessa vanhaa metsätien pohjaa ja mäntytaimikon läpi. Kesken matkan alkoi edessä taistelun äänet. Totesimme ampumaradan auenneen. Hiki saatiin taas liikkumaan ennen kuin saavutimme kohteen. Parakeilla oli otettava lukua sisällä ja mietittävä mihin rahkeet vielä riittävät.

Menossa oli SRA-kisa kolmella radalla:

Haulikko

- kahdeksan pleittiä, paikaltaan
- viisi patruunaa mahtui pesään, eli mukana oli pakollinen lipastus

Pistooli

- huoneisto, jossa aluksi panttivankitilanne, kaksi vihollista ja kaksi panttivankia
- käytävässä miina joka piti tuhota (pleitti)
- käytävää eteenpäin -> kaksi vihollista
- ikkunan kautta kolme vihollista
- käytävän päässä kaksi vihollista

Kivääri

- aluksi lipastus
- kolme taulua kopin alaikkunasta
- kaksi taulua yläikkunasta
- aseman vaihto ilman asetta
- viidellä patruunalla lipastus
- kolme pleittiä

Kisassa käytiin kovaa kamppailua, mutta leppoisissa merkeissä. Taas nopeat söivät hitaat, ainakin tuloluettelon mukaan. Radat saatiin käytyä muutamassa tunnissa läpi, kun aiempien vuosien opit olivat muistissa ja vältettiin monimutkaisia rastitehtäviä, ainakin kivääriradalla, jossa tauluilla käynti vie väkisin paljon enemmän aikaa kuin pistooli ja haulikkorasteilla.

Edellisvuosien tapaan kerhojen aseet olivat käytettävissä ja osassa tehtäviä oli usea ase käytössä, eli asetta tuli vaihtaa lennossa ja lipastaa tarvittavat patruunat kesken suorituksen. Näin kaikki aseiden käyttöön liittyvät osat tulee osata nopeasti. Ei tarvinnut sentään puhdistaa asetta ajan juostessa...

Kisaa edelsi lauantaan aseiden kohdistus ja verryttely. Ammuttiin siis omaan tahtiin eri aseilla. Välillä käytiin tarkastamassa osumat ja taas jatkettiin tulitusta. Hyvää vaihtelua oli, kivääriradalla 50 metrin vallilta ammutut pikasarjat. Otettiinpa tässäkin pientä keskinäistä kilpailua mukaan.

Kaikkiaan lauantaan fiilis nousi käytetyn ruudin suhteessa, ollen siis melkoinen. TRG:n pamaus karkotti muut ampujat vierestä. Samalla taivaalle lähti reilu 5 grammaa ruutia. TRG ampuja odottikin hetken muita ennen kuin pamautti. Tarkkuuskivääri ei ollut elementissään 150 metrin radalla ja edellinen ampuja olikin käynyt 700 metrin radalla päätellen 70 senttiä yläkanttiin tulleista osumista. Kiikarista säätämällä etäisyys karkeasti oikein osumat tippuivat melkein oikealle hollille.

Toinen järeä pyssy oli Ville karhukivääri, joka vaati lisäpehmusteita olkapään suojaksi. Uusi punapistetähtäin piti saada kohdalleen, mahdollisimman vähillä laukauksilla. Sitä vaati olkapään lisäksi lompakko, sillä uusi kaliiperi 9.3 x 66 on myös hintava, 3 • laukaukselta.

Pistooliradalla ja haulikkoradalla paukkui myös, vieläpä kiivaampaan tahtiin. Taulut ja pleitit saivat kyytiä. Nyt oli oikea aika saada kadotettu tuntuma aseeseensa takaisin. Sää pysyi koko päivän ihanteellisena ammunalle, lämmintä ja pilvistä. Toki täydeltä terältä paistava aurinkokaan ei olisi ollut pahitteeksi, ja vaikka se olisi häirinnyt ammuntaa, niin sen tuoma muu miellyttävyys olisi peitonut haita. Mutta erittäin hyvä näinkin.

Illalla oli huollon ja tarinoiden aika. Sauna lämpesi kuten perjantainakin ja hylsykasat kasvoivat lauteiden alla. Tarinaa tuli paljon maanpuolustuksesta sekä sen vierestä. Aseet ovat tässä seurassa yksi takuvarma aihe.

Mutta tässä vaiheessa siis me jätimme Padasjoen leirikeskukseen palvelut ja kurvasimme pimeään pöpelikköön ja lähdimme nauttimaan erä-elämästä laavulla.

PADASJOEN SRA-KISA TULOKSET

Tulokset suhteutettuna voittajan tulokseen (osumapisteet/aika).

1	Pärssinen	100
2	Maijanen	91,69
3	Karinen	60,01
4	Kautto R	58,95
5	Tikkanen	58,65
6	Kuurne	56,71
7	Koukkunen	38,46
8	Viiala	37,21
9	Palkosaari	36,61
10	Kyllönen	34,95
11	Ylikahri	30,67
12	Haatainen	29,73
13	Kautto J	24,79
14	Koivisto	23,56
15	Saari	18,28

“Eikös sinulla pitänyt olla joku kertausharjoitus tänä viikonloppuna?”

“Joo, mutta kun siellä on niin kova pakkanen, niin ajattelin opetella suunnistamaan netissä, kun täältä löytää paljon hyviä oppaita.”

Vaellus Lemmenjoen hämärässä

Vuodenvaihteen ennätyspakkasilla suuntasi neljän miehen hiihtopartio kohti Lemmenjoen kultamaita. Nyt ei etsitty kultaa vaan elämyksiä. Varusteilta ja miehiltä vaadittiin nyt todella paljon. Varusteita piti olla paljon, ne irrottivat hiihtäessä hikeä ja voimat piti saada korvattua extra ruoka-annoksilla.

Lentokoneesta noustessa pakkanen iskee vasten kasvoja ja kentällä tuuli puhaltaa niin ettei saa juurikaan ilmaa, nopeat parit harppaukset ja olen sisällä Ivalon terminaalissa. Vanha vaellusporukka on taas koolla ja tällä kertaa neljän miehen kaukopartion kohteena on Lemmenjoen laakso. Rinkat ja metsäsukset tulevat matkatavarahihnalta ja kuskimme ohjaa meidät tottuneesti kohti pohjoista. Ivalossa koukkaamme ruokakaupasta viimeiset muonatäydennykset (poroa, silavaa ja voita) ja polttoainepullot keitintä varten. Siviilikamojen vaihto sujuu keikkuvassa autossa joten perillä Lemmenjoella ei aikaa turhaudu muuhun kuin suksien tarkastukseen ja siviilireppujen varastointiin varaamaamme mökkiin. Nyt olemme valmiit viimeiseen moottorimarssin etappiin, Lemmenjoelta Juntinojan risteykseen. Kuski vain puistelee päätään, auton mittari näyttää -28 kun partio hyppää auton lämmöstä ulos pimeään ja rupeaa säätämään huopakumisapaaita siteisiin. Tästä eteenpäin lämpö pitää tuottaa itse ja ainoana valona on tuo pieni hehkulamppu otsalla.

Silmät pullistuivat päästä kun nostan rinkkaa selkään, tätäkö se taas on? Sama kaava toistuu jokaisella talvivaelluksella, tavaraa on sen verran pakattava mukaan että kantamus painaa olkapäitä niin että hiihtämisestä ei aluksi tunnu tulevan mitään. Onneksi lunta on vähän, juuri sen verran että hiihtämään juuri pystyy. Pakkanen puree poskipäitä ja sormia liikuttelemalla saan veren kiertämään vaikka sauvan hihna kiristää rannetta. Otsalampun valossa partion ensimmäinen avaa latua ja ottaa suuntaa kompassista, tuon ojan yli ja aavistus vasempaan, ainakin aluksi. Matka ei todellakaan joudu, pientä ylämäkeä tuntuu jatkuvan ikuisuuden, mistä noita risuja aina siunaantuu suksien alle? Pidämme pienen tauon, höyryävät kaverit seisovat rinkat selässä ja kuuma tee maistuu. Mitäköhän kello on? ja paljonkohan olemme edenneet?

Kaveri kaivaa gps:n taskusta ja pienen satelliittineuvottelun jälkeen ilmenee että matka etenee todella verkkaisesti, siis päätämme hieman kiristää tahtia ja oikaista jäisten jänkien yli. Suunnassa pysyminen on helppoa, tähdet loistavat kirkkaina ja revontulet valaisevat partion kulkua. Vielä tuon puron yli, tuon jängän vasenta laitaa, ja niin etenee pimeydessä neljä rinkkaa allaan hikiset miehet puuskuttaen. Kartan mukaan edessä on jokilaakso jota seuraamalla Oahojoen kämpppä on kilometrin päässä. Hei täällähän on kelkkaura! Seuraan sitä ja pian olemmekin kämpän pihassa. Nopeasti tulet piisiin ja hionneet vaatteet vaihtoon. Taukotakki ja karvalakki rinkasta, poronkäritys liedelle ja vettä etsimään viereisestä purosta. Kämpääskareet jakautuvat automaattisesti tottuneen porukan kesken. Käritys katoaa nälkäisten hiihtäjien lapioidessa annoksia. Nyt uni kyllä maittaa!

Aamulla herätys ja olkapään kipeys muistuttaa taas rinkasta ja hiihtämisestä. Puuro maittaa ja jo ennen kuin ulkona näkee karttaa lukea ilman otsalampua partio suuntaa suksensa kohti länttä ja Morgam-Viibusta. Elohopea on laskenut yön aikana -32 joten laaksossa posket tuntevat kirpeän ilman, onneksi on purkkaa jota jauhamalla pidetään paleltumat loitolla. Nousemme Viipustuntureille ja lämpötila nousee rinteen myötä. Ylhäällä on suorastaan lämmintä kun ei yhtään tuule. Huiputus nopeasti ja sitten alas takaisin rinkoille, nyt vasta varsinainen lasku alkaa, kartan mukaan loppu tulee olemaan jyrkkää... Koetamme pysyä lähellä poroaitaa koska siellä ei ole jyrkäniteitä. Laskeminen on sanoinkuvaamattoman rankkaa ja keskittymistä vaativaa kun joutuu väistelemään puita ja yrittää pitää tasapainon kun rinka yrittää selvästi päinvastaista, kumma kapistus. Laskun lopussa rinne jyrkkenee joten ainoa vaihtoehto on ottaa sukset pois ja laskeutua jokivarteen sukset käsissä. Kasvot huomaavat kylmyyden ensimmäisenä, laaksoon on laskeutunut kylmä ilma joten taas on pistettävä suksilla rivakasti että kehon lämpö leviää.

Kultasataman kämpppä toivottaa tervetulleeksi neljä hikistä hiihtäjää juuri kun päivän valon kajo on kadonnut ja pitkä yö on alkamassa. Taas pata porisemaan ja kämppään lämpö, perusaskareet työllistävät iltaisin.

Aamulla elohopea näyttää -34, Hengenahdistuksenmäki kuitenkin pitää huolen siitä että veri rupeaa kiertämään, ehkä vähän liiaksikin asti. Lyhyt päivämatka mutta nousua, alla kelkkaura ja parin ojan ylityksessä suksiin tulee pitopohjat. Morgamojan Kultalassa aiomme viettää kaksi yötä ja tehdä päiväretken lähimäillä etsimään gsm-kenttää. Seuravana päivänä vuokrakämpän puolelle ilmaantuu pariskunta ja pääsemme saunomaan pienessä mutta hienot löylyt antavassa Pellisen kämpän vanhassa savusaunassa. Hikikarpalot irtoavat ja niille annetaan lisää kyytiä lumihangessa. Ah, tämä on poikaa!

Lepopäivän jälkeen suuntaamme suksemme taas kohti jänkää ja nousemme parin valtausalueen läpi läheisen vaaran laelle. Paljakalla on paljon eri eläinten jälkiä, pääosin jäljet ovat jäkälää etsineiltä poroilta mutta tunnistettavissa on myös jänikset, ketut ja hirvet. Jälkiä emme sen enempää jää tutkimaan vaan jatkamme matkaa kohti seuraavaa kämpppää joka on Ravadasjärven autiotupa. Matkalla huomaamme kuinka korkeusvaihtelut vaikuttavat ilmankosteuteen ja lämpötilaan; korkealla ilma on selvästi lämpimämpää ja jokilaaksoon laskeuduttuamme kosteus ja kylmyys kiristää kasvoja. Pääsemme hyvissä ajojin valoisan aikaan kämpälle, jossa on kaksi autiotupapuolta. Lähden etsimään vesipaikkaa ja haen puuvajasta kirveen avannontekoa varten. Etsiminen ei tuota tulosta vaan hikisen miehen joka on hakannut kaksi avantoa 50cm jäähän löytämättä muuta kuin pohjamutaa. Taas menee lumen sulatteluksi.

Uuden vuoden vaihtuminen sujuu rauhallisissa merkeissä, toisella tuvan puoliskolla majaillee tamperelaisia valokuvaajia, jotka ovat lähteneet kaamoksen kauneutta tallentamaan. Se touhu vaatii kärsivällisyyttä ja lämpimiä käsineitä sillä valotusajat ovat pitkät kun valoa on vähän. Viimeisenä päivänä on pikamarssin ja siirtymisen aika kohti Njurgalahden kautta sivistystä ja saunaa. Hiihto luistaa koska rinkat ovat keventyneet ja miehet vahvistuneet. Hikikarpalot otsilla kertovat että asusteissa on vähentämisen varaa kun elohopea on kivunnut lähelle –5 astetta. Kerrospukeutuminen ja tekokuituiset vaatteet hengittävät joten ainoastaan puuvillaiset ja päällimmäiset, tuulenpitävät kerrokset kastuvat.

Yhteenvetona reissusta voi todeta että luonnonvoimia kunnioittaa entistä enemmän ja omien kykyjen ja voimien arviointia painottaa enemmän kuin aiemmin. Tunturihiihdossa pitää varautua aina pahimpaan ja kantaa mukanaan ylimääräistä vaatekustumisen, yllättävien pakkasten tai suojaäiden vuoksi. Myös tavoitteita pitää pystyä arvioimaan kriittisesti vallitsevien olosuhteiden mukaan ja tarvittaessa muuttaa suunnitelmia. Tunturivaellus voi olla myös nautinnollista!

Faktaa vaeltamisesta kylmissä oloissa

• Pukeutuminen

- kerrospukeutuminen on perusasia eli useita ohuita kerroksia joita voi tarpeen mukaan lisätä ja vähentää
- alle tekokuituisia tai villaista alusvaatetta, ne siirtävät kosteutta iholta ulompiin kerroksiin ja tuntuvat kosteinakin kohtuullisen miellyttäviltä
- vältä puuvillaa alusvaatteissa, sitoo kosteutta ja on kylmä kun on märkänä ihoa vasten
- välikerrokseen voi käyttää fleecettä, villaa tai sekoitemateriaaleista tehtyjä vaatteita
- päälle tuultapitävä ja hupullinen takki, housut joiden lahkeet voi laittaa myös hiihtojalkineiden päälle tai lisäksi säärystimet syvää lunta varten
- käsineet on syytä olla myös kaksikerroksiset joissa sisähanska voi olla joko sormikas tai rukkanen, päälishanska rukkanen joka pitää jonkin verran tuulta ja kosteutta
- jalkineissa on syytä olla paksut, eristävät pohjalliset ja riittävästi tilaa koska ilma eristää kylmyyttä, liian pienet jalkineet ovat kylmät
- päähine sellainen että se suojaa hyvin korvat, on tuulenpitävä mutta hengittävä
- taukovaatteeksi ja leiriin on syytä varata taukotakki, untuvatakki menee pieneen tilaan ja lämmittää nopeasti kun ensin muistaa poistaa välistä kosteat asustekerrokset
- villa on hyvä materiaali siksi että se on lämmintä myös kosteana ja se pysyy puhtaana pidempään kuin tekokuidut. Villan saa tuulettamalla raikkaaksi kun taas tekokuidut vaativat pesun jotta hien haju lähtee.
- tekokuidut kuivuvat nopeasti ja tarvittaessa myös päällä.

• Ruokavalio, eväät ja tauot

- ruoan pitäisi itsessään sisältää jonkin verran nestettä koska se sitoo lämpöä ja energiaa sellaisenaan, keho hyödyntää tuon nesteen aineenvaihdunnassa ja lämmityksessä
- ruoka-aineiden valinta pitää tehdä siten että eri energialähteitä, proteiinit, rasvat ja hiilihydraatit on kaikkia saatavilla.
- rasvat ovat tärkeitä pitkäkestoisimmassa suorituksissa, hiilihydraatit taas antavat papua reisiin ja käsiin nousuja varten
- ruokaan kannattaa lisätä normaalia enemmän suolaa koska hikoilu hiihtäessä alentaa suolatasapainoa
- jos joudut sulattamaan veden lumesta, muista että tässä vedessä ei ole kivennäisaineita ja suoloja joten krampeja välttääksesi lisää ruokaan suolaa
- nestetasapaino on perusedellytys kehon lämpötasapainolle joten muista nauttia vettä tai sokeroitua mehua usein. Älä juo paljon kahvia, teetä tai alkoholipitoisia juomia koska ne poistavat nestettä kehosta

- o juomataukoja kannattaa pitää hiihdossa noin tunnin välein, evästaukoja noin parin, kolmen tunnin välein
- o aamupalan tulee olla tukeva, puuro jossa voisilmä ja voileivät tai müsli ja kiisseli sekä kuumaa juotavaa antaa voimaa pitkälle päivään
- o lounas on syytä jättää väliin ja pitää joko yksi tai kaksi evästaukoa koska liian raskas syöminen hiihtourakan keskellä aiheuttaa väsymystä ja painavan olon mahaan
- o evästauko päivällä voi pitää sisällään esim valmiiksi tehtyjä voileipiä (juustolla, makkaralla ja levitteellä), kuumaa juomaa sekä jotain sokeripitoista esim keksejä
- o päivällinen syödään runsaana vasta leirissä ja se auttaa palautumaan päivän rasituksista
- o ruoankulutus nousee normaalista arkikulutuksesta n 30-50% eli sen mukaan pitää laskea annosten koot
- **Varusteet (normaalit talvivaellusvarusteet muutamalla lisäyksellä)**
  - o otsalamppu on helppo ja vaivaton tapa valaisuun, meillä on ollut käytössä vaellukseen halogeeniotsavalaisin, jossa paristokotelo on taskussa sekä pienikokoinen led-valaisin sisäkäyttöön
  - o varusteiden materiaalit sellaisia että niitä voi käsitellä sekä rukkaset kädessä (tarpeeksi suuret käsittelypinnat) että paljain käsin (muovia, kumia tai metalliosat suojattu ettei näpät jäädy kiinni)
  - o termospullo jossa aina valmiina kuumaa vettä, erittäin tärkeä vinkki on kuivata pullon suu ja korkki ennen kiinnittämistä koska muutoin ne jäätyvät kiinni kovassa pakkasessa
  - o nopeasti valmiina kuivat sukat ja käsineet jos sattuu vahinko että ne kastuvat
  - o korvaläpät ja laskettelulasit tuuliselle säälle

Vaelluksen kirjasi ylös
Vänr Juha Tikkanen

VALISTUSUPSEERIN PALSTA

Suomen marssi Jatkosotaan - osa 2

"Me lyömme, kunnes aikaan ikuiseen maa, mantu täällä länttä on, ei itää."
Heikki Asunta

Mikä oli Neuvostoliiton oman toiminnan osuus jatkosodan syntyyn? Moskovan rauhansopimuksen tulokset eivät ainakaan olleet omiaan luomaan Suomen ja Neuvostoliiton välille erityisen luottamuksellisia suhteita. Näennäisen rauhan solmimisesta huolimatta Neuvostoliitto painosti Suomea jatkuvasti; Enso jouduttiin luovuttamaan, samoin kun huomattava määrä valloitetulta alueelta turvaan vietyjä koneita ja kuljetusvälineitä. Kesällä 1940 Neuvostoliitto miehitti lopullisesti Baltian maat.

Elokuu 1940 oli poliittisesti poikkeuksellisen kylmä kuukausi Suomessa. Suomi-Neuvostoliitto Seura järjesti samankaltaisia mielenosoituksia kuin Baltiassa oli tapahtunut ennen niiden miehitystä, Neuvostoliitolle jouduttiin myöntämään oikeus käyttää rautatietä Hanko-Viipuri välillä ja samanaikaiset huhut kertoivat Neuvostojoukkojen siirrosta Baltiasta itään päin. Oli hyvin lähellä, että Suomi ei suorittanut suojajoukkojen liikekannallepanoa.

Marraskuussa Molotov oli vaatinut Saksassa Neuvostoliiton saada selvittää välinsä Suomen kanssa samaan tapaan kuin Baltiassa. Suomi sai tästä tiedon saksalaisten ilmoittettua kieltävästä kannastaan. Joulukuussa Neuvostoliitto torjui ehdottomasti Suomen ja Ruotsin valtioliittosuunnitelmat, tosin näin teki myös Saksa.

Elokuun ulkopoliittinen kylmyys kylmyys toistui taas tammikuussa 1941. Neuvostoliiton tiedotusvälineet aloittivat laajamittaisen propagandakampanjan Suomea vastaan ja Neuvostoliitto kiristi jälleen kerran vaatimuksiaan Petsamon nikkelikysymyksessä. Lopulta tilanne kiristyi pisteeseen jossa Neuvostoliitto katkaisi kauppasuhteet ja sen suurlähettiläs kutsuttiin takaisin. Nytkin Mannerheim ehdotti suojajoukkojen liikekannallepanoa, jota ei kuitenkaan suoritettu.

Kuka päätti ja mitä

Vuosina 1940-41 Suomen ylin valtiovalta ja erityisesti ulkopoliittikan johto oli todella suppean joukon käsissä. Sen voi katsoa tiivistyneen jo talvisodan aikana kahteen henkilöön: Mannerheimiin ja Rytiiin. Mannerheim oli koko välirauhan ajan sotatilassa olevan maan

sotavoiminen ylipäällikkö. Ryti oli ensin pääministeri, sitten vt. presidentti. Presidentti Kallion kuoltua hänet valittiin lähes yksimielisesti Suomen uudeksi presidentiksi 19.12. alkaen.

Nämä kaksi voimahenkilö olivat keränneet ympärilleen pienen joukon ihmisiä, jotka sitten käytännössä johtivat Suomen ulkopoliittikkaa. Tästä ryhmästä on usein käytetty englantilaisperäistä nimeä sotakabinetti. Siihen kuuluivat välirauhan aikana sotilaspuolelta puolustusministeri kenraali Walden, pääesikunnan päällikkö kenraali Heinrichs ja eräänlaisena ulkojäsenenä myös kenraali evp. Talvela. Valtiovaltaa edustivat Rytin lisäksi ulkoministeri Witting ja uusi pääministeri Rangell. Myöhemmin mukaan liittyi "ulkojäseninä" myös Väinö Tanner ja Lapin läänin maaherra Kaarlo Hillilä.

Vaikka sotakabinetin synnyn tarkempi käsittely on aiheen ulkopuolella, on syytä todeta, että tällaisen elimen synty ei ollut mitenkään erikoista. Demokratioiden luonnollinen tarve tiivistää päätöksentekomekanismejaan kriisin aikana on tuttua jo antiikista.

Operaatiosuunnitelmia valmistellaan

Koko syksyn valmisteilla ollut operaatiosuunnitelma Saksan itään suunnattavasta hyökkäyksestä, eli Unternehmen Barbarossa, allekirjoitettiin 18.12.1940. Paavo Talvelalla oli 16.12. tapaaminen Saksan maavoimien yleisesikunnan, eli OKH:n, päällikön Franz Halderin kanssa. Kenraalievosti Halder esitti tuolloin joukon kysymyksiä koskien Suomen armeijan suorituskykyä, mistä osaan Talvela vastasi heti ja lupasi hankkia Suomen vastaukset muihinkin. Tämän tapaamisen lopuksi Halderin esittämistä suunnitelmista Suomen tulevaisuudeksi ei Talvela saanut tehdä mitään muistiinpanoja. Mutta kun Talvela muistelmissaan kuitenkin mainitsee, että "oli kuin vanha Schlieffen olisi istunut edessämme", ei jää juuri epäselväksi mitä Halder esitti. Schlieffenin suunnitelmassahan Saksa löi ensin nopeasti heikon Ranskan, sitten Venäjän. Ohto Manninen huomauttaakin, että jo 21. joulukuuta, eli Talvelan Helsinkiin paluuta seuraavana päivänä, laadittiin Suomen armeijan pääesikunnan operatiivisella osastolla alustavat suunnitelmat Suomen hyökkäysmahdollisuuksista.

Keskustelut idän suunnan ympärillä jatkuivat kun kenraali Heinrichs vieraili 30.1.1941 Halderin luona OKH:ssa. Alussa keskusteltiin jo Talvelan kautta esitetyistä kysymyksistä, mutta jatkokeskusteluja varten Halder esitti, että "taustana voitaisiin olettaa saksalaisten etenevän Baltian maiden kautta Pietaria kohti". Tämän laajemmin suomalaisille ei kerrottu operaatio Barbarossan yksityiskohdista ennen kuin toukokuun lopulla.

Saksan ulkoministeriön Auswärtiges Amtin sanoma Suomen poliittiselle johdolle oli syksyllä 1940 ja vielä pitkään seuraavana keväänäkin, että Saksan ja Neuvostoliiton välillä ei ole eikä synny konfliktia. Tämä johtui osittain näiden maiden välisen sopimuksen sanelemasta virallisesta ulkopoliittikasta, Auswärtiges Amtin virkamiesten ja diplomaattien tietämättömyydestä viimeisimmistä sotasuunnitelmista sekä lopulta puhtaasta hämäysoperaatiosta hyökkäysaikeiden salaamiseksi Neuvostoliitolta. Mutta vaikka keväällä ei saatukaan yksityiskohtaisempaa tietoa Barbarossa suunnitelmasta edes nk. sotilastien kautta, jatkuvat yhteydenotot ja tiedustelut Saksan sotilasviranomaisten puolelta kertoivat

selkeästi valmistautumisesta itään suuntautuvaan operaatioon. Suomessa vahvistui entisestään näkemys Auswärtiges Amtin viljelemän virallisen kannan epäluotettavuudesta.

Hyvät kutsuvieraat, on välipuheiden aika

20.5.1941 saapui Saksan lähettiläs Schnurre presidentti Rytin luokse. Hän ilmoitti Saksan ja Neuvostoliiton välien kiristyneen ja sodan olevan mahdollinen, joskin epätodennäköinen. Myös Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen voisi olla mahdollinen. Tämän jälkeen hän ilmoitti Hitlerin pyytäneen Suomesta joitain esikuntaupseereita Saksaan keskustelemaan, miten sotilaallisia toimenpiteitä voitaisiin koordinoida tällaisissa tapauksissa. Ryti lupasi antaa Suomen vastauksen keskusteltuaan sotilasjohdon ja muutaman hallituksen jäsenen kanssa. Mannerheim lähettikin pyydetyn upseeriryhmän heti Saksaan.

Kenraali Heinrichsin johtama sotilasvaltuuskunta saapui Saksan koko asevoimien yleisesikunnan, eli OKW:n, päämajaan Salzburgiin 25.5. Täällä heitä kävi tapaamassa myös OKW:n päällikkö marsalkka Keitel, vaikka itse neuvotteluja johtikin OKW:n operatiivisen osaston päällikkö kenraali Jodl. Mukana neuvotteluissa olivat tärkeimpien yleisesikuntien toimistojen ja osastojen päälliköt molemmilta puolilta. Neuvotteluja jatkettiin 26.5 kenraali Halderin kanssa idän sotaretkestä vastuussa olevan OKH:n päämajassa Berliinissä. Täällä mukana oli mm. kenraali Paulus. Laivaston asiantuntijat kävivät omia neuvottelujaan OKW:ssä samoin vielä 26.5. Neuvotteluissa käsiteltiin pelkästään Saksan Neuvostoliittoon kohdistuvaa hyökkäystä ja pyydettiin Suomea osallistumaan tähän. Sovittiin, että Saksasta saapuisi korkeampi upseeri hakemaan Suomen vastausta 3.6.

Suomen vastaus lähettiläs Schnurren diplomaattisiin kysymyksiin annettiin 31.5. Vahvistetun sotakabinetin istunnossa Rytin luona 30.5 oli päätetty suostua sotilaalliseen yhteistyöhön, jos Saksa takaa Suomen itsenäisyyden vaikka sotaa sen ja Neuvostoliiton välille ei syttöisikään. Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen olisi oltava 'casus belli' myös Saksalle. Tämän lisäksi esitettiin toivomuksia Suomen valtion rajoista, elintarvikehuollosta ja eräistä, lähinnä Petsamoon liittyvistä, kaupateknisistä kysymyksistä.

Saksalainen upseerivaltuuskunta saapui 3.6 noutamaan Suomen vastausta Salzburgissa esitettyihin kysymyksiin. Heinrichs ilmoitti Suomen ylipäällikön tervehtineen ilolla esitettyjä ajatuksia ja että ne käsitetään täällä suuren ajan historian merkiksi. Kantanaan varsinaisiin ehdotuksiin Mannerheim ilmoitti näiden olevan riippuvainen Suomen poliittisen johdon päätöksistä. Siitä, oliko kyseessä sitten myönteinen vai kielteinen vastaus on esitetty jyrkän erilaisia tutkintoja. Mauno Jokipii on tullut tutkimuksissaan siihen tulokseen, että "käytännössä Suomen osanotto Barbarossaan Saksan rinnalla oli tullut peruuttamattomaksi".

Suomi toimitti suojajoukkojen liikekannallepanon 10.6. ja 14.6. Kesäkuun 15. päivänä liikekannallepanon kolmannen vaiheen toimeenpanoa epäroineelle sotakabinetille toimitettiin Saksan sotilasasiamies Buschenhagenin toimesta kopio kenraali Keitelin sähköstä: "*Teidät valtuutetaan selittämään, että Suomen esittämät vaatimukset ja edellytykset suoritettaville toimenpiteille on katsottava täytetyiksi. Merk. Keitel*".

Neuvostoliiton hyökkäys

1990-luvun alussa maailmalla aiheutti paljon kohua länteen 1978 loikanneen KGB-agentin Viktor Suvorovin kirja Jäänsärkijä. Ensin Saksassa 1989 ja sitten Venäjällä 1992 julkaistussa teoksessaan Suvorov todistelee Neuvostoliiton suunnitelleen vuonna 1941 hyökkäystä länteen. Kyseinen hyökkäys olisi suunniteltu alkamaan loppukesästä. Unternehen Barbarossa olisi siten ollut ennaltaehkäisevä hyökkäys, jotta idän hirviö saataisiin pysäytettyä. Dosentti Ilkka Seppinen on todennut lievän ironisesti, että Joseph Goebbels oli täsmälleen samaa mieltä jo kesällä 1941.

Maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian professori Mannisen suorittama tutkimus puna-armeijan ja Leningradin sotilasiiriin arkistoissa ei tue Suvorovin väitettä. Keväällä 1941 puna-armeija oli johtamisresursseiltaan ja materiaalisesti kykenemätön hyökkäykseen. Se, että sillä oli operatiiviset suunnitelmat hyökkäyssotaan Suomea ja Saksaa vastaan ei ole todiste aktiivisesta hyökkäyssuunnitelmasta. Esikuntien tehtävänä on aina ollut laatia suunnitelmia kaiken varalle. Tämän lisäksi Stalin oli vakuuttunut, että nykyaikaisessa sodankäynnissä puolustustaistelulle ei voi laittaa paljon painoa vaan vaati, että puolustustilanteessakin operaatiot oli muutettava aktiivisen hyökkäykselliseksi muutaman viikon keskitysajan jälkeen.

Neuvostoliiton Sotahistorian Instituutin edesmennyt johtaja, kenraali Dimitri Volkogonov kertoo kevättalvella 1941 pidetyistä lukuisista sotapeleistä, joissa puna-armeija toistuvasti hävisi Saksalle. Tämä johtui lähinnä siitä, että panssarijoukkojen kehittäminen oli keskeytetty syksyllä 1939 ja aloitettu uudestaan vasta kesäkuussa 1940, pitkälti talvisodasta saadun kokemuksen perusteella. Pelit kertoivat selvästi, miten puna-armeijalle kävisi, jos se hyökkäisi.

Eräs näkemys puna-armeijan hyökkäyskyvystä ja -halusta kesällä 1941, tai pikemminkin niiden puutteesta, tulee sen korkeimman johdon arkistoista. Saksan joukkojen keskityksen itärajalle ja Suomen Lappiin alkukesästä 1941 eivät tietenkään olleet voineet jäädä Neuvostoliiton tiedustelulta huomaamatta. Stavkan, eli suuren yleisesikunnan, uusi päällikkö kenraali Zhukov ehdotti 15.6 ennaltaehkäisevän hyökkäyksen välitöntä aloittamista Saksan hyökkäysvalmisteluja vastaan. Stalin kuitenkin katsoi, ettei puna-armeija ollut mitenkään valmis hyökkäykseen.

Toisaalta nyt käyttöön saaduista arkistomateriaaleista ei kuitenkaan saa vetää sitä johtopäätöstä, että Neuvostoliitto ei olisi aloittanut sotaa Suomea tai Saksaa tai molempia vastaan saatuaan puna-armeijan tähän vaadittuun kuntoon. Varsinkin Suomen kohdalla Molotovin jo marraskuussa 1940 Saksassa esittämät vaatimuksen saada selvittää välinsä Suomen kanssa viittaavat vahvasti Neuvostoliiton haluun Suomen valloittamiseksi. Samoin jo talvella 1940 oli annettu käsky laatia operaatiosuunnitelma myös sen varalle, että sota käytäisiin vain Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Tässä helmikuussa 1941 valmistuneessa Suomen suunnan erillissuunnitelmassa Suomen arvioituja 20 divisioonaa vastaan olisi keskitetty kaksi rintamaa ja 49 divisioonaa. Tällä olisi voitu helposti luoda hyökkäykseen tarvittavat painopisteet.

Mainittakoon vielä, että Stavkan saamien ohjeiden mukaan yleissuunnitelmassa päävihollisina oli pidettävä Saksaa, Suomea ja Ruotsia. Yleissuunnitelman vihollisarviossa Suomessa arvioitiin olevan sen omien joukkojen lisäksi 7 ulkomaista divisioonaa. Suomea vastaan olisi silloin keskitetty vain 21 neuvostodivisioonaa joilla Suomen armeija olisi pidetty aloillaan sen aikaa, kun varsinainen sota olisi ratkaistu muualla. Vihollisarviota on pidettävä näin jälkikäteen suhteellisen onnistuneena. Se, että saksalaiset joukot toimisivat Pohjois-Suomesta ei siis ollut puna-armeijalle yllätys vaan operaatioanalyysin eräs perusolettamus.

Kirjoitussarjan viimeinen osa julkaistaan seuraavassa Gonassa.

Ltn Arto Pulkki
valistusupseeri

VAPAUSSOTURIN SIUNAUUS JA HAVUMIEKKA

Havumiekka on symbolinen miekka, joka on tehty kuusenhavuista. Rauhan ja päättyneen kilvoituksen kuvaajaksi on miekkaan pujotettu pieni havuseppele, joka on kiinnitetty miekan säilän ja väistimen ylitse sinivalkeisella nauhalla. Symboliikka on karua. Seppeleessä ei ole kukkia eikä käpyjä, nauhassa ei ole tekstejä eikä ruusukkeita. Hän, joka symboliikan tuntee, kokee itse tapahtumassa ritariperinteisen, soturille osoitetun kunnianteon. Havumiekan lasku on hyvästijättö viimeiseen iltahuutoon kutsutulle vapaus soturille.

Havumiekan laskijat

Havumiekan laskijoitten lukumäärä on kolme. Milloin vainaja on nainen, niin havumiekan laskijat ovat myös naisia, tai vähintään yksi heistä on nainen. Laskijoilla on tumma puku ja mustat käsineet. Jos on käytettävä päällystakkia, niin se on myöskin tumma ja silloin kaulaliina on valkoinen. Havumiekan laskijat kantavat aina isoja kunniamerkkejä.

Saapuminen ja sijoittuminen siunaustilaisuuteen

Kun siunaus tapahtuu kirkossa saapuvat havumiekan laskijat sisälle kirkkoon aina viimeisinä juuri ennen tilaisuuden alkua. Havumiekkaa kantaa aina rivin keskimmäinen. Miekka lepää vasemmalle kallistuneena kantajansa vasenta olkaa vasten ja sitä kantava vasen käsi pitää kiinni havumiekan alaosasta. Astuttuaan rinnakkain samaa tahtia noin kolmen metrin päähän arkusta, laskijat pysähtyvät ja tervehtivät kumartaen vainajaa. Tämän tehtyään he asettuvat istumaan vasemmalle puolelle, toiselle riville. Omaiset istuvat oikealla.

Havumiekan lasku

Kun kaikki muut ovat laskeneet kukkatervehdyksensä, niin havumiekan laskijat astuvat arkun ääreen tehden hiljaisen kunnian, jonka jälkeen saatesanojen lausuja esittää saatteen kuuluvalla äänellä näin:

*Vapaussoturi, matkasi on päättynyt
ja Isänmaa, jota kerran olit vapauttamassa,
ja sen jälkeenkin sen vapautta vielä puolustamassa,
sulkee nyt Sinut syliinsä.*

*Erotessa laskevat vapaussoturit ja heidän ystävänsä arkullesi
havumiekan,
joka mukana Isänmaan värit seuraavat Sinua viimeisellä
matkallasi.*

Saatesanojen lausuja pitää tauon, jonka aikana kajahtaa soimaan v. Kothen hymnistä yksi säkeistö. Hymnin sävelten kaiuessa lasketaan havumiekkä rauhallisen arvokkaasti arkulle. Soiton tauottua lausuja jatkaa:

*Kaikkivaltias Jumala siunatkoon työsi
ja suokoon Sinulle ikuisen rauhan.
Vapaussoturit ja heidän ystävänsä kunnioittavat muistoasi.*

Näitä sanoja joudutaan tietenkin jonkin verran sovittamaan kulloisenkin tilanteen mukaan, esimerkiksi onko siunattava henkilö mies vai nainen ja onko hän osallistunut vapaussodan jälkeen muihin Suomen itsenäisyyden säilyttäviin sotiin. Tämän jälkeen laskijat suorittavat hiljaisen kunnianteon vainajalle, kääntyvät omaisiin päin ja kumartavat kevyesti sekä poistuvat omille paikoilleen. Kun vainajan siunaus tapahtuu haudalla, niin seurataan soveltaen edellä olevaa ohjetta sillä erotuksella, että havumiekkä lasketaan arkulle hautaan ennen haudan peittämistä.

Vainajan arkun saatto

Seuraavassa esitetään saattokulkueen järjestäytyminen sotilaallisten hautajaisten yhteydessä kirkossa tapahtuneen vainajan siunauksen jälkeen. Tätä kaavaa on syytä pyrkiä noudattamaan muidenkin hautausten sallimissa rajoissa.

- arkun kunniavartio poistuu muodostaen kirkon oven ulkopuolelle kunniakujan.
- sovitut henkilöt hakevat arkulta kukat, seppeleet ja havumiekan.
- miekka ja lakki otetaan arkun päältä.
- kantajat asettuvat paikoilleen.

Saattoväki kulkee haudalle surumarssin tahdissa seuraavassa järjestyksessä.

- soittokunta
- suomen lippu vartioineen ja lippulinna
- pappi
- vapaussoturien havumiekkä
- veteraanien havuseppeleet
- kunniamerkkityyny
- arkku
- kukkalaitteet
- lähiomaiset
- viralliset edustajat (valtiovalta, puolustusvoimat ym.)
- muu saattoväki.

Vapaussoturi Kaarlo Laustin siunaus 5.6. 2002 Helsingin Hietaniemen uudessa kappelissa. Havumiekkää laskemassa Inga Juvonen, Arto Pulkki ja Erkki Stenman, joka on juuri lausumassa havumiekan saatesanoja. Kuva Studio Petteri Kittinen.

Erkki Stenman